

posjedu u Milanu), koja je bila izložena u Veneciji, Londonu i Beču, ali je autor nije uspio prodati; živio je u bijedi, na kraju gotovo slijep. Radio je portrete (mnoge istaknute ličnosti u Dalmaciji), pejzaže i crkv. slike na klasicističko-romantičan način; pojedinosti je izvodio s naivnom pedantnošću. Niz njegovih portreta i nekoliko pejzaža najbolja su slikarska djela u Dalmaciji XIX. st. do V. Bukovca i C. Medovića.

LIT.: V. Brunelli, Giovanni Squarcina pittore zaratino, Zadar 1912. — A. Petričić, Zadarski slikari u XIX. st., Radovi HIJZ, 1959, 4–5. — K. Prijatelj, Ivan Skvarčina, Split 1963. — Isti, Nepoznati portret Ivana Skvarčine, Peristil, 1977, 20. D. Ki.

SLADE, Josip, graditelj i arhitekt (Trogir, 23. III. 1828–15. VI. 1911). Školovao se u Splitu i Padovi, gdje je doktorirao filozofiju (1850) te inženjerstvo i graditeljstvo (1853). Isprva je radio s V. Andrićem u Splitu, potom od 1854. u Pokrajinskom građevinskom uredu u Zadru. God. 1868. stupio u službu tur. vlasti u Bosni (gradio mostove na Neretvi te kolni put Sarajevo–Mostar), a od 1872. ponovno je u državnoj službi kao inženjer pomorske vlade u Trstu. Važnija su mu ostvarenja: kazalište u Šibeniku (1870), Morettijeva palača na Čiovu, vjerojatno gradska bolnica u Splitu (1872). Osobito je plodna bila njegova djelatnost u Crnoj Gori i Boki kotorskoj, gdje mu se nalaze najveća ostvarenja: kazalište zvano Zetski dom i zgrada austr. poslanstva s crkvom u Cetinju, plan grada, dvorac kneza Nikole, most s osamnaest lukova u Nikšiću, lazaret u Meljinama (popravak), te najvažnije njegovo graditeljsko djelo, kolni put Kotor–Cetinje. Sudjelovao pri obnovi renesansne gradske vijećnice u Trogiru (s A. Bezićem), vodio kolaudaciju splitskoga kazališta (projektant E. Vecchiotti). LIT.: P. Mijović, Pregled umjetnosti Crne Gore, Beograd 1976, str. 421. — D. J. Martinović, Josip Slade, Ovdje (Sarajevo), 1978, 108. — C. Fisković, O graditeljima Josipu Sladi i Emiliju Vecchiottiju u Splitu, Kulturna baština, 1987, 17. — Isti, Arhitekt Josip Slade, Trogir 1987. J. Bil.

SLADE ŠILOVIĆ, Roko, konzervator (Trogir, 16. VIII. 1872–15. IV. 1944); po zanimanju ljekarnik. Nakon studija u Grazu vraća se u Trogir, gdje je bio ljekarnik te počasni konzervator. Proučavao je spomenike i povijest Trogira, nadzirao je popravak crkve Sv. Ivana i Sv. Barbare; posebno je zaslužan za prikupljanje kamenih ulomaka za trogirski lapidarij. Osnovao je udrugu za čuvanje spomenika »Radovan«, a kao povjerenik udruge »Bihać« prikupio je mnogobrojnu arhivsku građu.

BIBL.: Povijest grada Trogira od P. Andreisa, Prava Crvena Hrvatska, 1909, 10–11; Kašteo »Camerlengo« u Trogiru, VJAH, 1910; Anarhija u Trogiru 1797, ibid., 1914; Kratki prikaz trogirskih spomenika, Split 1921; Staro kazalište u Trogiru, Narodna starina, 1922, 3; Rodna kuća povjesničara Ivana Lucija u Trogiru, ibid., 1924, 7; Stećci u okolici Trogira, u knjizi: Strena Buliciana, Zagreb 1924; Jedna isprava o zvoniku stolne crkve u Trogiru, VJAH, 1924–25; Carska obitelj Laskaris u Trogiru, Narodna starina, 1930, 22; Jedan francuski spomenik u Trogiru, Novo doba, 25. XII. 1931; Natpis majstora M. Gojkovića na zvoniku trogirске katedrale iz g. 1422, Jadranski dnevnik, 21. I. 1937.

LIT.: D. Berić, Roko Slade Šilović, Farmaceutski glasnik, 1954, 7. — B. Jardaš, Roko Slade-Šilović, u zborniku: Radovi međunarodnog simpozija u povodu 700. obljetnice spomena ljekarne u Trogiru, Zagreb 1973. N. B. B.

SLANO, naselje SZ od Dubrovnika. Mnogobrojne prapov. gomile nađene su na okolnim brdima, a u samome naselju nalazi ilir. nakita. Ostaci ant. utvrde otkriveni su na obližnjem brdu Gradini, a nalazi četiriju sarkofaga s natpisima te baptisterija ispred franjevačke crkve govore o jakome središtu u ranokršč. razdoblju (IV–VI. st.). Dijelovi predromaničke arhit. plastike (tranzena i kapiteli) ugrađeni su u franjevačku crkvu. God. 1330. u Slano se iz zaleđa naseljuju Ohmučevići. Dubrovčani dobivaju S. 1399. i tu osnivaju franjevački samostan, čija je prvotna crkva Sv. Jeronima dovršena 1420 (temelji otkopani 1986. ispod poda sadašnje crkve); istodobno grade župnu crkvu Sv. Vlaha 1407 (preuređena u doba baroka i u XIX. st.) i Knežev dvor. — Sadašnja franjevačka crkva građena je u prvoj pol. XVI. st. u gotičko-renesansnome slogu. Na glavnome je oltaru poliptih L. Dobričevića iz 1461. rađen za staru crkvu. U brodu crkve su rezbarene korske klupe iz 1573. te više baroknih oltara i nadgrobnih ploča obitelji Ohmučevića i Tasovčića. Sliku na oltaru Sv. Sebastijana naslikao je 1817. Odoardo Fischetti, a na oltarima Sv. Jeronima i Svete Obitelji C. Medović. — J od naselja je gotička (barokizirana) župna crkva a u Banjoj crkve Navještenja i Sv. Petra iz XVII. st. Z od naselja u selu Grgurići nalazi se gotička kapela Sv. Roka, a u selu Sladenovići renesansna crkva Sv. Ivana. Na S je rubu naselja renesansni gospodarski sklop obitelji Ohmučević.

Naselje je u agresiji srpsko-crnogorske vojske 1991. pretrpjelo velika oštećenja i uništen je i znatan broj spomenika.

LIT.: V. Fortunić i M. Milas, Slano, istoričke crctice, Dubrovnik 1935. — N. Grujić, Prostori dubrovačke ladanjske arhitekture, Rad JAZU, 1982, 399. — J. Lucić, Prošlost dubrovačkog primorja do dolaska pod dubrovačku republiku 1399. u knjizi: Zbornik dubrovačkog primorja i otoka, Dubrovnik 1986. — D. Beritić, Susret sa spomenicima kulture dubrovačkog primorja, ibid. — Cultural Heritage of Croatia in the War 1991/92, Zagreb 1993. A. Bad.

SLAVČIĆ (Slafčić), Grubiša, kamenar (Šibenik, XV. st.). Imao je svoju radionicu u Šibeniku te kamenolom na Orutu. Suradivao je na gradnji šibenske katedrale (od 1433) te gradskih zidina; 1449. popravljao je gradsku kulu na Gorici. Pretpostavlja se da je suradivao i s Jurjem Matijevim Dalmatincom.

LIT.: P. Kolendić, Stube na crkvi sv. Ivana u Šibeniku, Starinar (Beograd), 1923, 1, str. 16–18. — I. Fisković, Neki vidovi umjetničkog rada Jurja Dalmatinca u Šibeniku i Splitu, Radovi HIJZ, 1981, 27–28, str. 124, 125. R.

SLAVENSKO-AVARSKA (AVARO-SLAVENSKA) KULTURA, kultura iz razdoblja od kraja VI. st. do poč. IX. st. s matičnim područjem u srednjem Podunavlju. Uz Avere i Slavene u nastanku te kulture udjela su imali Kutriguri i neka druga nomadska plemena.

Unutar slavensko-avarske kulture postoje dva sloja: stariji (568. do otprilike 650), koji se približno podudara s trajanjem prvoga avarskoga kaganata, i mlađi (nakon 670. do prvih desetljeća IX. st.), koji se datira u doba drugoga avarskoga kaganata. Nalazi starijega sloja najrasprostranjeniji su na prostoru Banata i Bačke, a rjeđe se pojavljuju u međurječju

SLAVENSKO-AVARSKA KULTURA, uresna pločica u obliku konjica iz Biskupije kraj Knina. Split, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika

Drava–Sava (Sisak, grob iz Osijeka, Bijelo Brdo I). Nalazi ukrajinske martinovske kulture potječu iz Čadavice (nakit iz kneževskoga groba) i Biskupije (kalupi za tiještenje). Mlađi sloj ima sličnu sliku rasprostranjenosti kao i stariji. Na području od Srijema do SZ Hrvatske otkrivene su nekropole u Sremskoj Mitrovici, Bijelome Brdu, Otoku kraj Vinkovaca, Velikoj Gorici, dok su pojedinačni nalazi osobito učestali uz desnu obalu Drave i Dunava te uz Savu nizvodno od Siska. U središnjoj Hrvatskoj poznat je nalaz iz Vrepa, te nekoliko nalaza iz jadranskoga zaleđa (Biskupija, Smrdelje, Duvanjsko polje). Osobito su važne nekropole u Brodskome Drenovcu i Otoku kraj Vinkovaca iz razdoblja nakon 800. koje svjedoče o slomu avarske prevlasti i materijalima s prevladavajućim slav. obilježjima.

LIT.: K. Vinski-Gasparini i S. Ercegović, Ranosrednjovjekovno groblje u Brodskom Drenovcu, VJAM, 1958. — Z. Vinski, O nalazima 6. i 7. stoljeća u Jugoslaviji s posebnim obzirom na arheološku ostavštinu iz vremena prvoga avarskog kaganata, Opuscula Archaeologica, III, Zagreb 1958. — Isti, Ranosrednjovjekovni arheološki nalazi na užem i širem području Zagreba, Iz starog i novog Zagreba, II, Zagreb 1960. — D. Dimitrijević, J. Kovačević i Z. Vinski, Seoba naroda, Zemun 1962. — Z. Vinski, Rani srednji vijek u Jugoslaviji od 400. do 800. godine, VJAM, 1971. J. Bil.

SLAVETIĆ, selo sa starim gradom Z od Jastrebarskoga. — Burg, tijekom vremena pregrađen u dvorac (XV–XVIII. st.), smješten je na zaravanku nad brežuljkastim krajem. Šest zgrada različite visine zatvara u obliku nepravilna četverokuta usko unutarnje dvorište. Najviša je četverouglasta obrambena kula. Građevne su faze u gotičkim, renesansnim i baroknim elementima. Na katu juž. kule ističe se erker. Nad ulazom u dvorac (s naslikanim strijelnicama) označena je god. 1639. U dvorcu su očuvani peč iz XVII. st., kamin s konzolama te nekoliko portreta. S. je vjekovima držala porodica Oršić. — U župnoj crkvi Sv. Antuna Opata (XVII. st.), s prigrađenim kapelama i zvonikom, povišenim 1807, nalaze se barokni i klasicistički oltari, propovjedaonica i nadgrobne ploče. ilustracija na str. 244

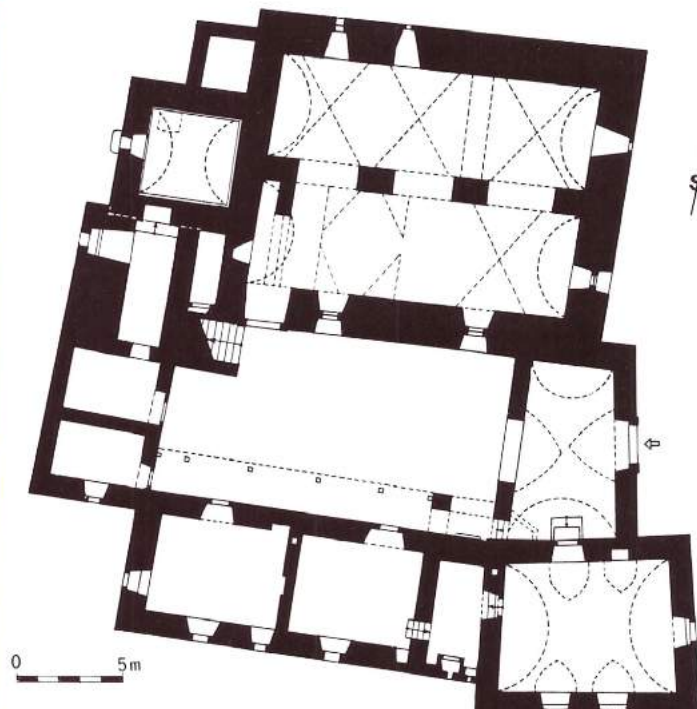
LIT.: E. Laszowski, Hrvatske povjesne građevine, I, Zagreb 1902, str. 99. — G. Szabo, SG. — D. Nežić, Povijest župa i crkvi jastrebarskog dekanata, Zagreb 1939, str. 29–30. — S. Krstić i Š. Habunek-Moravac, Obrada arhitektonske dokumentacije dvora Slavetić, Bulletin JAZU, 1959, 2, str. 81–92. — Skriveno blago. Iz riznice umjetničkih znamenitosti jastrebarskoga kraja, Kaj, 1975, 8. — A. Horvat, Između gotike i baroka, Zagreb 1975. A. Ht.

SLAVIČEK, Ante, graditelj (Toušenj kraj Praga, 12. XII. 1864–Osijek, 6. X. 1931). Završio je graditeljski odjel Državne obrtno škole u Pragu i Višu građevinsku školu Technikum Strelitz u Njemačkoj. Radio je u građevnim tvrtkama Beča, Donje Austrije i Mađarske, a po dolasku u Osijek kod arhitekta Wilima Carla Hofbauera. God. 1901. osniva vlastitu

SLAVETIĆ, lijevo: stari grad, desno: tlocrt staroga grada

tvrtku »Ante Slaviček graditelj i procjenitelj građevina«. Najviše je gradio u Osijeku, a u Slavoniji župnu crkvu i župni dvor u Dalju i Slatini. Izgradio je i projektirao više reprezentativnih secesijskih kuća u Osijeku, među kojima se osobito ističu kuće Povischil (1904) i Sauter (1905), izgrađene u poznatom osjeckom secesijskom nizu s predvrtovima (danas Europska avenija), a koje svojom funkcionalnom organizacijom prostora i vrsnom izvedbom štukature, oslika, stolarije i kovanih željeznih ograda zauzimaju zamjetno mjesto u secesijskoj arhitekturi Hrvatske.

A. SLAVIČEK, kuća *Sauter* u Europskoj aveniji 18 u Osijeku

LIT.: Likovna umjetnost u Osijeku 1900–1940 (katalog), Osijek 1986. — G. M. Ivanković, Secesijski duh u arhitekturi i životu Osijeka (katalog), Osijek 1994. G. M. I.

SLAVONSKI BROD, grad na rijeci Savi. Na njegovu su području nađeni predmeti iz prapovijesti i antike (rim. novac), a ime potoka Mrsunja podsjeća na ant. *Marsoniju* (→ *Mrsunjski lug*). Grad je u sr. vijeku u posjedu Berislavića Grabarskih, a 1536–1691. u turskim rukama. Zbog višekratnih razaranja nisu se očuvali arhit. spomenici stariji od XVIII. st. Za obranu od Turaka sagrađena je 1722–41. u sklopu Vojne krajine velika tvrđava vaubanovskoga sustava u blizini staroga kaštela Vukovca koji je porušen. Kvadratični prostor tvrđave s više vojnih zgrada utvrđen je bastionima i šančevima. Na »glasijama« je drveće zasadio J. Fohmann poč. XIX. st. Od 1735. tu je sjelo brodske kapetanije, a od 1747. pukovnije. — Izvan tvrde razvio se grad u kojemu je oko 1725. podignut franjevački samostan. Prostrana crkva *Sv. Trojstva* ima bočno smješten niski snažni zvonik. U njoj su vrsni barokni oltari, propovjedaonica, ispovjedaonica, klupe, orgulje (1836), slike, zlatarski predmeti. Usred sakristije je golem ormar s rokokou ukrasima što ga je 1774. izradio H. Pölszl. Uz crkvu je samostan na kat, s baroknim rešetkama od kovana željeza na prozorima; unutar samostana je prostrani kulaustar s masivnim oblim stupovima. — U župnoj crkvi *Sv. Stjepana kralja* (1754) nalaze se slika »Ana Samotreća« (oko 1767), slike A. M. Seitz (Rim 1878. i 1884) i Amalije de Angelis (Rim 1870), barokna

SLAVONSKI BROD, kulaustar franjevačkoga samostana

